

İslâm Düşüncesinin 20. Asırda
Yeniden yapılanması

ve

BEDİÜZZAMAN

SAİD NURSÎ

MİLLETLERARASI SEMPOZYUM

Yeni Asya Yayınları

Editör:

Mehmed Paksu

Tercüme :

Arapça

İhsan Kasım es-Sâlihî

Kenan Demirtaş

Doç. Dr. Ahmed Akgündüz

İhsan Atasoy

İngilizce

Ümit Şimşek

Almanca

Rüstem Ülker

Kapak :

YAY Grafik

Dizgi :

Yeni Asya Yayınları A.Ş.

551 32 25

Baskı, Cilt :

Nesil Matbaacılık A.Ş.

551 32 27

İstanbul 1992

ISBN 975-408-194-8

©

Bu eserin yayın hakkı Yeni Asya Yayınları A.Ş.'ye aittir.
Yeni Asya Yayınları'ndan önceden izin alınmaksızın
başkası tarafından yayınlanamaz,
kısmen dahi olsa iktibas edilemez.

Yeni Asya Yayınları

Sanayi Cad. Selvi Sok. No: 5

Yenibosna / İSTANBUL

551 32 25-26-27

NECMEDDİN ŞAHİNER

(Araştırmacı - Yazar)

1945'te Gaziantep'te doğdu. 1972'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden mezun oldu. 1967 tarihinden itibaren yazılarını İttihad gazetesinde yayınlamaya başladı. Başta *Yeni Asya*, *Yeni Nesil* ve *Zaman* olmak üzere pekçok gazete ve dergide çalışmalarını yayınladı.

30 yıldır Bediüzzaman Said Nursî konusunda çalışmalarında bulunan Necmeddin Şahiner 1974'de yayınlanan *Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursî* isimli kitabıyla kısa zamanda dikkatleri çekti. Mülakat ve hâtırat nevinden çalışmalarını sürdüren Şahiner'in, mülakat türünden: *Bediüzzaman Said Nursî ve Nurculuk Hakkında Aydınlar Konuşuyor* ve *Türk ve Dünya Aydınlarının Gözüyle Bediüzzaman Said Nursî* adıyla iki kitabı yayınlanırken, hâtırat türünden ise: *Son Şahitler Bediüzzaman Said Nursî'yi Anlatıyor* adıyla 5 kitabı çıktı. Bu serinin 1. cildi ile Türkiye Milli Kültür Vakfı'nın Teşvik Armağanı'nı kazandı (1978)

Necmeddin Şahiner'in yaptığı çalışmalar başta İngilizce, İtalyanca, Arapça ve Hintçe olmak üzere birçok Batı ve Doğu dillerinde kaynak olarak alındı.

Yayınlanmış diğer eserleri:

Nur Çocuklar (1970), *Bize Hayreddinli Derler* (*Barbaros Hayreddin Paşa'nın Hayatı* 1972), *Edebî Sanatlar* (1975), *Bin Yıldır Yaşayanlar* (1975), *Mehter ve Marşları* (1975), *Nurs Yolu* (1975).

DOĞUNUN KURTULUŞUNDA BEDİÜZZAMAN FAKTÖRÜ

Yüz sene evvel Anadolu'yu adım adım dolaşan Bediüzzaman, Doğunun fakirliğini, cahilliğini ve medeniyet dünyasından çok gerilerde kaldığını bizzat görmüştü. Bu sebeple İstanbul'a kadar gelmişti. En üst makamlara müracaat ederek Doğuda din ve fen ilimlerinin birlikte okutulacağı bir üniversitenin açılması için çalıştı.

Bediüzzaman Said Nursi deryalara, denizlere benzeyen bir insandır. Bediüzzaman Said Nursi belki yüz kapısı olan bir kervansaraydır, bir muhteşem külliye'dir.
İman külliyesi, irfan külliyesi...

Tâ ilk, gençlik günlerimden beri bu deryanın sahillerinde dolaşmaya çalışmaktayım ve dolaşmaktayım.

Bu nur sarayının kapılarını aralamaya çalışmaktayım.

Bu âbide şahsiyet, tarihlerimizin "doksan üç harbi" diye yazdıkları karanlık günlerde Doğu Anadolu'nun Van-Bitlis yaylasının, Nurs güneşinden ışıklarını saçarak aziz vatan Anadolumuzu aydınlatmaya başlamıştı. Nurs'un nuru Müslüman-Türkiye'den parlarken, aynı tarihlerde Batı dünyasında Edison ise tıpkı Genç Said gibi üç aylık bir öğretimden sonra insanlığa bulduğu ampulü armağan ediyordu.

Bu ışıklı insan Bediüzzaman asırların ve nesillerin hasretle bekle-

dikleri ve gözledikleri birisidir.

Yüzyıllardır çok dehşetli tahrip kalıplarıyla yaralanan iman sarayının bir tamire ihtiyacı vardı. İslâm abidesinin yaralarının onarılması gerekiyordu.

Yollarda beklenen nur üstad, çağımızı şereflendirdi.

Fazilet yolcusu bütün insanlığa şefkat kucağını açtı.

Seksen sene evvelinden günümüze ve bizlere hitap ediyor: Ben acele ettim, kışta geldim, ama sizler cennet gibi bahar günlerinde geleceksiniz. O mutlu günde kemiklerimi misafir eden Van'ın Horhor toprağına uğrayınız, bahar hediyeleri olan çiçeklerden mezarımıza bırakınız, makberimden sizleri tebrik edip, sizlere afiyetler olsun! Seda-larımı duyacaksınız."

Bediüzzaman şiddet-i zuhurundan gizlenmiş tarihin ender yetiştirdiği bir insandır. Hayatının tarihi ve tarihçesi hep gizlenmiştir. Bu gizlemeyi "Tarihçe-i hayatımda geçen, çoğunu gizlediğim çok hârika hâdiseler vardır" diyerek bazan kendisi gizlemektedir; çoğu zaman da müfteri düşmanları tarafından gizlenmiştir. Hattâ maksadının aksiyile itham edilen Bediüzzaman gibi zatları insanlık tarihi pek az kaydetmektedir.

Helaket-felaket asrının, yani günümüzün adamı olduğunu söylemektedir ve insanlığın ebedî yaralarına ilâçlar hazırlayarak sunmaktadır.

Müslümanların sadece iman ederek inandıkları haşir meselesini ele almaktadır. Bu haşir meselesi ki, İbn-i Sina gibi hikmetlerin ve gerçeklerin bir dâhisi, "Haşir bir mesele-i nakliyedir. Buna sadece iman edilir, bu bahsin delili nakildir, ancak iman etmek gerekmektedir" demektedir. İşte bu iman nurunun bu hârika bahsini Bediüzzaman, Nur Risalelerinin ilk kitabında haşir meselesini aklen, ilmen ve mantiken izah edip isbat etmektedir.

Hem de Kur'ân'dan aldığı dersini iki kere iki dört eder katiyetin-de ispatlamaktadır.

Bu büyük insanın hayatı hârikalarla dolu levhalarla ışıdamaktadır. Bu derya bahsin izahı için tam çeyrek yüzyıldır kütüphanelerde, şehirlerde, köylerde ve doğu Anadolu'nun o heybetli, ama çok samimi dağlarındaki köyleri adım adım gezmekteyim.

Neşrettiğim bir düzine kitap, baştan başa vesikalarla, canlı şahit-

lerle doludur. Kütüphaneleri, hususi kütüphaneleri, arşivleri, başvekalet arşivini misal olarak gösterebilirim.

Şu anda mezkur arşivden bana intikal eden vesikaların adedi ise, tam yirmi altı tanedir.

Bunlardan yine İstanbul kütüphanelerinde bulduğum Fransızca bir eserden bahsetmek istiyorum. Bu eserin ismi: *Document sur les Atrocutes Armeno-Russes*'dir. Eserin Türkçesi, *Ermeni-Rus Zulmüne Dair Vesikalar*.

Fransızca eserin sadece bir sayfasının bahsimizle alakalı satırında şunları okumaktayız:

"Mehmed oğlu Yusuf ve Abdurrahman yeminle anlatıyorlar:

"Biz Hizan kazasının Sıpayirt nahiyesinin yaz otlaklarının bulunduğu, Nurs, Vavink, And ve Mezraa-i And ahalisindediniz. Çatak kazasının Ruslar tarafından işgalinden sonra, bizimkine komşu Livar, Yukarı Kutis, Aşağı Kutis Çacuan, Sikuvar, Yukarı Andr köyü Ermenileri her ikisi de Rusya'dan Anadolu'ya sızmış olan Lato, diğer ismiyle Mihran ve Kazar Dilo'nun kumandasında Yukarı Kutis köyüne geldiler. Orada nahiyenin eşrafına yazılı olarak üç teklifte bulundular. Eşraf arasında Bediüzzaman namıyla meşhur olan Genç Said de vardı. Kendisinin esir mi, yoksa öldürülmüş mü olduğuna dair bir haber alınamıyordu. Teklifleri şunlardı:

"1. Düşmana teslim olmak.

"2. Nahiyeyi boşaltmak,

"3. Harb etmek.

"Düşman, gelişinden dokuz saat sonra, altı yüz kişiyle bizim köye hücum etti. Düşman askerleri şapkalı ve üniformalıydı. Aralarında Rus askeri bulunup bulunmadığını tesbit edemedik. Düşman ordusunda sefil görünüşlü olanların sayısı hayli kabarıktı. Bunlar Ruslar veya Rusya'dan gelme Ermeniler olabilirdi.

"Düşman bizim köyün ahalisini Mezraa-i Anda götürdü. Eşraftan Hurşid Bey oğlu Abdurrahman, oğlu ve karısı da bulunuyordu. Ertesi gün otuz üç erkek ve oğlan çocukları ve sayıları seksene varan kadınlar, kızlar ve kız çocukları ayrı

ayrı kabileler halinde Müküs'e sevkedildi. Kadınlar kafilesi Çacuan'da bırakıldı. Erkeklerin ise hepsi geceleyin kılıçtan geçirildi.

"Bana bir vazife verildiği için katliamdan kurtuldum. Vazife verdikleri sırada şöyle dediler:

"Sana para vaadediyoruz. Git Molla Said'e, orada kalan Ermenileri bize teslim etmesini söyle. Kendilerini boş yere öldürmenin hiçbir faydası olmadığını onlara anlat. Zaten memleket aşağı yukarı tamamiyle işgal edildi. Ruslar Haleb'e kadar indiler. Ermenistan kuruldu. Orada bulunan Türk askerinin sayısı ve kuvveti hakkında bize malumat getir.

"Bu sözler bana Dilo tarafından söylenmişti. Ben hemen yola çıktım. Çacuan'a vardığımda, nahiye müdürümüz ve Bediüzzaman'la birlikte, jandarma ve Kürtlerden teşekkül etmiş kuvvetlerimizin oraya geldiklerini gördüm. Beş saat devam eden şiddetli bir çarpışmadan sonra Bediüzzaman Said Efendi'nin kumanda ettiği birliklerimiz, kadınlar kafilesini kurtarmaya muvaffak oldular. Kadınların hali son derece acıktı. Yürümeye mecalleri yoktu. Çocuklarının çoğu çizmelemlerle çiğnenmek suretiyle can vermişti. Otuz üç erkekten ise sadece iki kişi kalmıştı."

Bu fâcialar ve Bediüzzaman'ın kumandanlığı mezkur eserin yirmi iki ve yirmi üçüncü sayfalarında anlatılmaktadır.

Cihan savaşının doğu cephesinde Bediüzzaman'ın fedaileri olan Habib, ablası Dürriye'nin oğlu olan yeğeni Ubeyd ve Demir Mahey namındaki yiğitler, kanlarıyla zafer destanları yazmışlardı. Bunlardan Habib çok güzel, inci gibi yazılarıyla, hem de kâtipliğini yapıyordu. Cephelerde *İşarâtü'l-İ'caz* isimli Kur'an'ın hârîka tefsirinin yazma işlerinde bulunuyordu. Fedai ve Nur kâtibi Habib, Bediüzzaman'ın emri ile muharebenin seyrini ve düşmanın durumunu İran cephesindeki Harbiye Nazırı Enver Paşanın amcası Halil Paşaya bildirdikten sonra, sevgili üstadı ve komutanı Bediüzzaman'a dönerken Gevaş'ta alnından yediği kurşunlarla şehid olarak cennetlere uçmuştu. Çok zeki ve hazırcevap sevgili Ubeyd ise bir mübarek bayramda sırtında yep yeni bayram elbiseleriyle Bitlis kalesinin altında yediği kahpe kurşunla şehid olurken, arkadaşı Ali Çavuş gelip üzerindeki yeni el-

biselerini ve kuşağındaki altınları alması için çağırırken mübarek dilindeki şehadet kelimeleriyle amcasının bedeline şehidler kervanına karışmıştı.

Keçe külahlıların zafer menkıbelerinden

Birinci Dünya Savaşında Doğu Anadolu'da Bediüzzaman tek başına kurduğu gönüllü milis alayı ile Ruslara ve Ermenilere kan kusturuyordu. Bu kahramanlıkları Osmanlı Cihan Devletinin Harbiye Nazırı Enver Paşa, Sadrazam Talat Paşa ve Said Halim Paşa takdir ve şükran duygularıyla ifade ediyorlardı. Bediüzzaman'ın gönüllü fedailerine "Keçe Külahlılar" deniliyordu. Keçe Külahlılar, harbin başlangıcında geri çekilmeye başladıkları zaman, düşmanlar zaferi kazandıklarından emin bir şekilde ilerliyorlardı. Fakat tam bu esnada Keçe Külahlılar düşmanları iyice vadiye çektikten sonra çember içine alıp takır takır ateş ederek imha ediyorlardı.

Hattâ bir defasında Bediüzzaman gönüllülere: "Rusların eline geçen otuz topu kurtarmak için benimle birlikte gelen var mı?" demiş, kendisine iştirak eden üç yüz gönüllü ile geceleyin Nursin taraflarından Muş'a inerek otuz topu fedailerini teslim edip, sonuncu topu da kendisi dahil, üç kişi çekerek kaçırmışlardı. Bu toplarla üç gün gece-gündüz Rusları oyalayarak kadın ve çocukların geriye çekilip kurtulmalarını sağlamışlardı. Bütün bunları erkân-ı harbiye arşivinde, eski askeri mecmualarda, milis teşkilatı bahislerinde ve son bulunan vesikalarda ise başvekalet arşivindeki dört belgede okumaktayız.

1916 Şubat'ında Bitlis deresinde karlar içinde yaralı bir vaziyette, bir ayağı kırık bir halde otuz üç saat kalan Bediüzzaman, burada esir edilerek Van, Culfa üzerinden Tiflis'e götürülmüştü.

1916 senesi yazında Dahiliye Nazırı Talat Paşa tarafından Kızılay Cemiyeti Reisi Besim Ömer Paşaya Cihan Savaşında çarpışırken esir düşen Milis Albayı Bediüzzaman'a yardım konusunda tezkireler gönderiliyordu.

Esir olarak Tiflis'te bulunan Bediüzzaman Said Kürdi Efendiye gönderilmek üzere altmış lira hazırlanmasını bildiriyorlardı. Çökmek üzere bulunan ebed-müddet devletin kıymetli parası, Alman markı ile iki bin yüz elli dört mark tutuyordu.

Bu paranın derhal İstanbul'dan Tiflis'e gönderilmesi hususi bir memurla ve çok acele olarak Sadrazam Talat Paşanın Kızılay Başkanı Ömer Paşaya verdiği emir sayesinde tahakkuk etmişti. Osmanlı Sadrazamı mezkur emirnamesinde:

"Bediüzzaman gibi bir kahraman, esir olarak Tiflis'te bulunmaktadır. Bu gönüllü albayın, Bitlis'in düşmanın eline düştüğü günlerde, Muş'tan sekiz top kurtarmak ve gönüllü fedai toplamak suretiyle büyük hizmetleri olmuştur. Tiflis'te muhtac-ı atıfet olan Bediüzzaman'a emredilen miktar hemen gönderilsin!"

Yetmiş altı yıldır bilinen bu gerçeği, şimdi 1992 yazında İstanbul Başvekalet arşivlerindeki vesikalardan bir daha okumaktayız.

Yine bu kahramanlık destanının şahidlerinden Birinci Devre Erzurum Milletvekili Salih Yeşil, CHP iktidarı Dahiliye Vekili Hilmi Uran'a yazdığı mektupta Bediüzzaman'ın kahramanlıklarını "Kafkas'ın karlı dağlarında, gönüllü alay kumandanı olarak mücadele ve irşad için dolaşıp büyük bir harp madalyası almıştı" diye bir gerçeği dile getiriyor.

Doğu üniversiteleri

Bediüzzaman yüz sene evvel, bütün Anadoluyu, hassaten Doğu Anadoluyu adım adım gezmişti. Doğunun fakirliğini, cahilliğini ve medeniyet dünyasından çok gerilerde, âdeta çağ dışında yaşadıklarını bizzat gözleriyle görmüştü. Bu sebeple yollara düşerek İstanbul'a kadar gelmişti. Van Valisi İşkodralı Tahir Paşadan bir mektup getirmişti. Ayrıca gazetelerde yazdığı yazılarla saraya müracaat etmişti. Doğu Anadolu'nun mühim merkezleri: Van, Bitlis, Siirt ve Diyarbakır'da üniversitelerin açılmasını istiyordu. Bu mekteplerin ismi Medresetü'z-Zehra olacaktı. Bu irfan yuvalarının mutlak tahakkuk etmesinin lüzumunu uzun izahlarından sonra, aklın ışığı medeniyet fenleri, kalbin nuru İslâmî ilimlerdir. İkisinin birleşmesiyle gerçekler meydana çıkar. Bunlar şayet ayrılırsa, sırf medeniyet fenleri okutulursa, hile, şüphe ve inançsızlık çıkar, sırf ilâhiyat ilmi okutulursa bundan taassubun meydana geleceğini söylüyor, şayet birlikte okutulur, tedris ve talim edilirse, talebe âdeta çift kanatlı şahinler gibi âsumanda kanat çırparak aziz vatan Anadolu'ya maddi-mânevî yükselişin ufuklarını

gösterir ve fezalara doğru ülkemiz kanat açar diyordu.

Bu Medresetü'z-Zehra ile alakalı olarak İstanbul Başvekalet Arşivinden temin ettiğim elimde şu anda tam yirmi tane vesika bulunmaktadır. Bu belgeler Van valisi Tahsin Uzer tarafından Osmanlı Hakkı Sultan Mehmed Reşad Han'a sunulmuştur. Bunlardan sadece birisini arz etmek istiyorum. 4 Haziran 1914 tarihli mektubunda Van Valisi Tahsin Uzer "Bab-ı âli Daire-i Sadaret şifre kalemi" başlıklıсында sadrazamlıktan ve saraydan şunları istiyordu:

"Doğu Anadolu ve Van taraflarında Müslüman-Kürtlerin cehaletinden istifade ederek, Şii mezhebi gittikçe yayılmaktadır. Bu arada Abdürrezzak isminde bir yalancı ise çok yıkıcı faaliyetler yapmaktadır.

"Bütün bu menfi hareketlere karşı buralarda yapılacak bir üniversite, saçağı nurlu Osmanlılığın ve İslâmiyetin bekası için büyük bir dayanak noktası olacaktır. Eşraf, âlimler ve aşiretler bu güzel neticeyi sabırsızlıkla beklemektedirler.

"Bütün Şarkın büyük âlimi Bediüzzaman bu mesele için can ü gönülden samimiyetle çalışmaktadır. Bu meseleyi Evkaf-ı Hümayun Nezaretine de yazıp bildirmiştik. Fakat mesele çeşitli yazışmalarla ve mali darlık gibi sebeplerle gecikmektedir. Medresetü'z-Zehra ismindeki bu üniversitenin inşası için gereken masrafların 'ceyb-i Hümayundan' ödenmesi için bütün ulema, rüesa ve eşraf tarafından hak-i pay-i Şahânenin bu hayırlı işin hassaten taraf-ı Şahânedenden vücuda getirilmesini istirham etmekteyiz."

Tarihe bakıldığında büyük dâvâ ve gayelerin ancak, büyük müesseselerde tecelli ve tahakkuk ettiğini görmekteyiz. Bu büyük gerçeğin idraki içinde olan Bediüzzaman uzun yıllar Medresetü'z-Zehra isimli mektep için çalışmıştı. Bu meseleye o kadar çok ehemmiyet veriyordu ki, "Risale-i Nur'un hakikatına çalıştığım gibi, bu mesele için de o kadar çalıştım" diyordu. İhmal edilerek, fakir ve cahil bırakılan Doğu Anadolu'nun Van, Bitlis, Siirt ve Diyarbakır gibi dört merkezinde yapılacak bu mekteplerin tahakkuku için de üç büyük müracaat ve teşebbüs yapılmıştı.

İlk teşebbüsü Sultan İkinci Abdülhamid devrinde, ikinci müracaat ve teşebbüsü Sultan Mehmed Reşad zamanında olmuştu. Van Gölü sahillerinde çok şirin bir mevki olan Edremit:

"Edremit Van'a bakar

İçinde Şamran akar!..." şeklinde bu güzel belde için türküler yakılan ve söylenen sahillerde yapılacaktı. İkinci teşebbüs Sultan Reşad zamanında yirmi bin altınla bu yüce gayenin temelleri atılmıştı. Fakat şanlı devletin sonunu getiren Birinci Cihan Harbi ismindeki siyah bulutlar sevgili vatanımızın üzerine çökmüştü. Neticede dokuz cephede Mehmedlerin ve Ahmedlerin seller gibi mübarek kanları dökülmüş, devletimiz de çökmüştü. Edremit sahillерinde ki Medresetü'z-Zehra da yapılmamıştı.

Ayrı bir destan olan Rus esaretinden sonra vatana dönen Bediüzzaman, İngiliz Fransız işgali altındaki İstanbul'da kahramanca hizmet ve çalışmalarından sonra, davet edildiği Ankara'daki ilk mecliste Medresetü'z-Zehra'yı onlara da anlatmıştı. İlk Millî Meclis'te Mustafa Kemal'in de içinde bulunduğu iki yüz mebustan yüz altmış üç kişi, karar vererek yüz elli bin lira tahsisat ayrılmıştı. Fakat bu defa da namazsız mebuslarla uyum ve âhenk sağlanamamıştı.

Çeşitli mâniler bu büyük mefkûreyi geri bırakmıştı.

Aradan geçen yıllar ve büyük çalışmaların, mücadelelerin neticesinde Bediüzzaman ve kendisine candan bağlı Nur Talebelerinin gayretleriyle Medresetü'z-Zehra, Risale-i Nurların yazılmasıyla, bütün vatan sathına, ülkelere, kıtalara yayılmasıyla, elden ele gezerek okunmasıyla bu gaye bambaşka bir şekilde tecelli ve tahakkuk etmiştir. Nur Medresesi, yani Medrese-i Nuriye ismindeki bu iman-irfan yuvaları, ışıklı evlerin bütün vatan sathında birer nur şubesi halinde olduğu gibi, içinde bulunduğumuz günlerde, Almanya, Amerika, Arabistan, Kahire, Kıbrıs, Pakistan ve Malezya ve daha nice muhtelif ülkelerde Üstad Bediüzzaman'ın parlayan güneşi halinde görmekteyiz.

Bediüzzaman'ı hayatında, vatan için, din için, islâm milleti için ve insanlık için en hayırlı ve faydalı hizmetlerin içinde, başında görmekteyiz. İstanbul işgalci düşmanlar tarafından fiçılarla getirilen içkilerle dolduruluyordu. Tam bu kara günlerde Osmanlı Cihan Devletinin Şeyhülislamı Haydarizade İbrahim Efendi ile yanyana ve devrin münevverleriyle birlikte Cağaloğlu'nda Nallı Baba Mescidi'nin yanındaki gazeteciler cemiyetinde Yeşilay Cemiyetini kuruyorlardı.

İki buçuk senelik Milis Albayı Rus esaretinden dönünce ısrarlı teklifler karşısında Osmanlı Ordusunun adayı olarak Darü'l-Hikmeti'l-İslâmiyeye âza oluyordu.

Hizmetler içinde matbuat meselelerine çok ehemmiyet vermek lâzım diyordu.

Yirmi beş yıllık Nur mesailerim esnasında köy köy, şehir şehir, dağ dağ, kale kale gezerken, Nurların aziz avukatı merhum mağfur Bekir Berk Ağabeyimin verdiği dosyaları ve evrakları Kastamonu adliyesine götürmüştüm. Adliyedeki nurların evraklarını verdikten sonra, hiç bilmediğim Kastamonu sokaklarını yapayalnız geziyordum. 1968,sonbaharındaki bu Kastamonu yolculuğumda şehrin dimdik kalesi dikkatimi çekti. Oraya çıkarak bu güzel Türk beldesini seyretmek istedim. Kalenin üzerinde gezinirken orada bir zatla selâmlaşlık. Uzun zamanlar âdetim olduğu üzere hemen sözü Nur Üstad Bediüzzaman'dan açtım. Adam bana oranın bekçisi, yangın gözetleyicisi ve Ramazan topçusu olduğunu anlattı. Bediüzzaman'ın devamlı kaleye geldiğini, buradaki burçlar üzerinde ayaklarını boşluğa bırakarak eserlerini tashih ettiğini, dualarda bulunduğunu, ibadetlerle meşgul olduğunu söyledi. Kendisine de her zaman "Yunus Bey karındaşım!" diye hitaplar ettiğini, bu hitaplarla çok duygulanıp, bahtiyar olduğunu sevinçlerle bana anlatıyordu. Yunus Çavuş, "Bu hitapları ne kadar candan ve tatlı bir şekildeydi, bir bilerseniz, bu tat ve lezzet hâlâ kulaklarımda çınlamaktadır" diyordu.

Ramazan topçusu Yunus Çavuş'un anlattığı bir hatırayı naklede rek, bu deryadan yine dolaştığım sahillere dönmek istiyorum. Yunus Çavuş anlatmıştı:

"Bir gün sabahın erken saatlerinde Bediüzzaman yine kaleye çıktı. Şehre bakan ve altı çok derin olan burcun üzerine oturarak ayaklarını aşağıya doğru sarkıtmıştı. Yine âdeti veçhile çalışmaya başlamıştı. Bu esnada sabaha kadar içip sarhoş olan ayyaş bir adam, sabahleyin erken saatlerde kalenin altındaki yoldan geçerek geneleve gitmek istiyordu. Bu sarhoş adam Hoca Efendinin hizasına gelince, sanki yerinde çakılı durdu, Ne bir adım ileri, ne bir adım geriye adım atamıyordu. Bediüzzaman ise adama şefkat ve merhametle bakıyor ve selâm veriyordu. Hoca Efendi şunları söylemeye başlamıştı:

"Dön kardaşım, evine dön kardaşım. Çocuklarına dön kardaşım. Gitme oraya. Doğru banyoya git! Yıkan, tevbe et! Namaz kıl, dua et!" diye sesleniyordu. Şaşırın ve neye uğradı-

ğini bilemeyen zavallı sarhoş adam, ağlayarak gözyaşları içinde geriye döndü, hamama doğru yöneldi. Temizlenip, tevbe ederek yuvasına, hanımına çocuklarının yanına döndü. O fena hallerden kurtuldu.”

Yangın gözetleyicisi Yunus Çavuş, bu hadiseden az sonra, daima Bediüzzaman'ı takiple görevli “Olivutlu Hafız” lakabıyla anılan polis memuru o kötü yoldan dönen zavallı ayyaşı tutarak: “Ne söyledi sana o kürt!” diye Müslüman-Türkiye’de bedbahtlığını gösteren güya vazife ismi altında bir adiliği sergiliyordu.

Bediüzzaman ünvanı

“Bediüzzaman” ünvanı, namı ve ismi aynen hayatında tecelli ve tahakkuk etmiştir. Hani edebiyatımızdaki eski bir tabirle söylemek gerekirse, ismi ile müsemmadır.

Bu meselemizi izah ve ispat sadedinde söylemek gerekirse, uzun ve bereketli ömründe başkalarına benzemeyen bir çok hallerinden sadece şunları söylemek isterim:

1. İlmine ve irfanına münasip elbiseler giymemiştir.
2. Harb cephesinde düşmanla çarpışırken, Kur’ân tefsiri olan eserlerini yazmaya başlamıştır.
3. Nur Risaleleri bin beşyüz defa mahkemeye verilmiş ve hepsinde aynı suçlardan beraat etmiştir.
4. Hayatı boyunca evlenmeye vakit ve fırsat bulamamıştır.
5. Vefat ettiği Şanlıurfa’daki İbrahim Halilullah Dergâhında yüz on bir gün misafir kalmıştır. Mezarı geceleyen parçalanarak, bir meçhul diyara kaçırılmıştır.

Hülâsa olarak arzetmek isterim ki:

Zamanın garibidir,
Zamanın eşsizidir,
Zamanın misilsizidir,
Zamanın bedîsidir,
Zamanın güzelidir,
Ve BEDIÜZZAMAN’ dır.